

Palautumis- suunnitelma

16.5.2020

Palautumissuunnitelma

1	Palautumissuunnitelman käsittely	1
2	Riskienhallinta	2
2.1	Yleistä.....	2
2.2	Tartuntariski	2
2.3	Ajallinen riski.....	3
2.4	Riskiryhmien määrittely	3
2.5	Suojaimet	4
3	Työturvallisuus ja vastuu muista.....	4
3.1	Työturvallisuuslain (738/2002) yleisperiaate:.....	4
3.2	Työsuojeluviranomaisten suositukset:.....	5
3.2.1	Aluehallintoviranomaisen (AVI) ohjeet työnantajalle:.....	5
4	Työpaikkakohtaiset ohjeet.....	6
4.1	Ohjeet johtamisessa ja toiminnan organisoinnissa	6
4.1.1	Ohjeet sairastumistapauksissa	7
5	Tuomioistuinten toimintojen palautuminen	8
5.1	Koronaviruksen tarttumisesta ja suojatoimista yleensä	8
5.2	Palautumisen johtamisote	9
5.3	Asiakaspalvelu	9
5.4	Haastemiestiedoksiannot.....	10
5.5	Istunnot ja suulliset käsittelyt.....	11
5.5.1	Yleistä	11
5.5.2	Oikeustalolle saapuminen.....	12
5.5.3	Turvataarkastus ja odotustilat	12
5.5.4	Toiminta istuntosalissa.....	12
6	Asiakas- ja sidosryhmäohjeistuksen tarkistuslista	15

1 Palautumissuunnitelman käsittely

Tuomioistuimissa on koronavirusepidemian aiheuttaman poikkeustilan vuoksi peruttu laajasti muiden kuin kiireellisten asioiden istuntokäsittelyjä. Toimintaa on muutoinkin supistettu muun muassa niin, että haastemiesten tiedoksiantoja on hoidettu vain rajoitetusti. Rajoitustoimenpiteet ovat olleet osa yhteiskunnassa laajasti toteutettuja rajoitustoimenpiteitä ja niillä on onnistuneesti estetty terveydenhuollon ylikuormittumista.

Poikkeusoloissakin tuomioistuinten perustehtävänä on antaa oikeusturvaa ihmisille ja yhteisöille. Toimintaa on kuitenkin mukautettava niin, että tuomioistuimet pystyvät hoitamaan tehtävänsä mahdollisimman hyvin ja samalla koronavirukseen liittyvät riskit kyetään hallitsemaan. Nykytiedon valossa näyttää todennäköiseltä, että epidemia jatkuu vielä pitkään, ehkä vuosia.

Tuomioistuinvirasto on 16.3.2020 antanut tuomioistuimille suosituksia koronavirusepidemiaan varautumisesta. Tuolloin käytettävissä olleissa tiedoissa on ollut

paljon epävarmuutta. Suosituksissa on noudatettu varovaisuusperiaatetta ja huomioitu myös ne riskit, joista ei ole vielä tiedetty kylliksi. Kuluneiden viikkojen aikana tiedot viruksen tarttuvuudesta ja perustelluista suojatoimista ovat täsmentyneet. Tietojen karttuminen mahdollistaa aiempien suositusten tarkistamisen ja rajoitustoimien paremman kohdentamisen.

Epidemiatilanteen jatkuessa käy myös yhä selvemäksi, ettei tuomioistuimien toimintaa voida oikeusturvasyistä rajoittaa nyt toteutetussa laajuudessa epidemian päättymiseen saakka: mitä enemmän aikaa kuluu, sitä suuremmaksi oikeusturvavaatimus kasvaa eri asiaryhmissä.

Tässä palautumissuunnitelmassa on tarkasteltu suuntaviivoja tuomioistuinten toiminnalle epidemian jatkuessa. Suunnitelma on muodostettu yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Suunnitelma on tarkoitettu avuksi tuomioistuintyön järjestämiseen epidemia-aikana ja epidemiasta toivuttaessa. Tuomioistuimet kuitenkin vastaavat itse toimintansa järjestämisestä ja voivat omien olosuhteidensa perusteella joutua harkitsemaan myös tästä suunnitelmasta poikkeavia toimenpiteitä.

Suunnitelma perustuu tällä hetkellä käytettävissä oleviin tietoihin ja sitä päivitetään aina tarpeen mukaan esimerkiksi terveysviranomaisten suosituksen muuttuessa tai täsmentyessä. Tämä asia tulee huomioida, kun arvioidaan tarvittavia suojautumistapoja.

Ennen palautumistoimenpiteitä on suositeltavaa, että niistä keskustellaan yhteistoimintamenettelyssä.

2 Riskienhallinta

2.1 Yleistä

Koronavirukseen ja sen tarttumiseen liittyvät riskit eivät tämänhetkisen tutkimustiedon valossa ole yksikäsitteiset eivätkä selkeät. Tutkimusta tehdään eri puolilla maailmaa aktiivisesti ja tätäkin dokumenttia joudutaan päivittämään vastaamaan sen hetkistä tilannetta ja arvioita viruksesta ja sen leviämisestä sekä infektoitumisen riskeistä. Tuomioistuimilla on vastuu oman henkilöstön turvallisuudesta sekä varmistettava tilojen ja istuntojen turvallisuus kaikkien osapuolten osalta.

Yleisesti riskin vaikutuksia vähennetään käsittelytoimenpitein, jotka ovat: riskin välttäminen, riskin todennäköisyyteen tai sen seurauksiin vaikuttaminen, riskin jakaminen tai siirtäminen. Nyt puhutaan tartuntariskeistä taudissa kuten Covid-19, jonka taudinkuva voi olla erittäin vakava. Näin ollen käsittelytoimien tulee olla sellaiset, joissa infektion todennäköisyyttä selkeästi pienennetään tai poistetaan sen mahdollisuus kokonaan.

2.2 Tartuntariski

Tartuntatilanteessa riskit liittyvät viruksen leviämiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa leviämistä joko suoraan pisara-/aerosolitartuntana tai epäsuorasti kontaminoituneiden pintojen kautta infektoituneesta henkilöstä. Esitetyt selvitykset ja suositukset pohjautuvat eri tuomioistuinprosessien ja niiden vaiheiden riskikohtien identifiointiin. Riskikohdissa henkilöiden välinen kanssakäyminen ja kontakti aiheuttaa jonkinlaisen mahdollisuuden infektoitumiseen. Tutkittaessa proses-

seja ja kohtaamis- ja kontaminaatiotilanteita voidaan miettiä kuinka prosessia voisi muuttaa tai kehittää siten, että joko koko kohtaaminen tai tilanne välitetään, ja jos tämä on mahdotonta, miettiä kuinka järkevällä toiminnalla voidaan tehdä tilanteesta mahdollisimman turvallinen kaikille osapuolille.

Keskeiset ja yleiset suojautumismenetelmät, joita koko epidemian ajan on korostettu ovat edelleen tärkeässä asemassa. Eli edelleen huolehditaan käsihygieniasta, sitä useammin mitä enemmän on oltu muiden kanssa tekemisissä tai koskettu pintoja, jotka voivat olla likaisia. Edelleen huolehditaan, että aivastessa tai yskiessä estetään suusta ja nenästä tulevien roiskeiden etenemistä. Käytettyjä nenäliinoja ja vastaavia ei säilytetä, vaan hävitetään heti käytön jälkeen. Silmien, suun ja nenän alueita (kasvoja) ei kosketa muuta kuin täysin puhtain käsin. Pisaroita leviää luonnollisesti myös hengittäessä, puhuessa, niittäessä jne., jolloin myös kohtaaminen tai keskustelu suoraan kasvojen välillä on tilanne, jossa on omat vaaransa. Näissä tapauksissa etäisyyden pito on ensiarvoisen tärkeää, mielellään yli 2 metriä. Myös pään kääntäminen sivuun vähentää suoraan kasvoihin tulevien pisaroiden mahdollisuutta.

2.3 Ajallinen riski

Asiantuntijoiden mukaan vaikuttaisi siltä, että epidemian ensimmäisen aallon huippu on Suomessa saavutettu ja taudin leviämistä on valtioneuvoston poikkeustilanteella ja siihen liittyvillä toimilla kyetty hidastamaan. Näin ollen alkaa olla ajankohtaista, että virastoissa ryhdytään toimiin, joiden tarkoituksena on asetettujen rajoitusten ja niiden soveltamiseen liittyvien suojatoimien asteittainen keventäminen. Tunnusomaista epidemioille on niiden aiheuttamien tartuntojen määrän aaltomaisuus. Koronaviruksen osalta on vielä aikaista sanoa, onko epidemiasta odotettavissa toinen tai mahdollisesti kolmas aalto. Myös mahdollisen seuraavan aallon vakavuus verrattuna ensimmäiseen aaltoon on mahdoton ennustettava. Todennäköistä kuitenkin on, että näitä seuraavia aaltoja tulemme näkemään. Käytännössä tämä tarkoittanee, että yhteiskunnan sekä yhteiskunnan toimijoiden on kyettävä reagoimaan tilanteessa ja voitava säädellä rajoittavia toimia kumpaankin suuntaan. Heidän on mahdollisesti myös lisättävä uusia sekä palautettava jo poistettuja rajoituksia.

Rajoitusten keventäminen merkitsee tuomioistuinten osalta sitä, että toimintoja, joiden suorituksia on pandemian yhteydessä vähennetty, nostetaan kohti normaalia. Riskinä tässä yhteydessä on toisaalta se, että palautuminen aloitetaan liian aikaisin tai liian nopeasti, jolloin kontaktien lisääntyessä myös tartuntamäärät lähtevät nopeasti nousuun. Toisaalta mikäli toimintaa käynnistetään liian hitaasti kasvavat jonossa olevat juttumäärät entisestään tai toisen epidemiaaallon tullessa kohdalle ei jonoja kyetä saamaan purettua. Näiden edellytysten mukaan lienee parempi vaihtoehto, että saadaan toimintoja käynnistettyä melko nopeasti. Jos rajoittavia toimenpiteitä joudutaan myöhemmin palauttamaan, on kertynyttä jonoa päästy jo purkamaan.

2.4 Riskiryhmien määrittely

Riskiryhmään terveydentilansa puolesta kuuluvalla työntekijällä ei ole muita suurempaa vaaraa saada tartunta, mutta tartunnan saatuaan ja sairastuessaan Covid-19 tautiin hänellä on muita sairastuneita suurempi todennäköisyys saada vakavat oireet ja seuraukset.

Vakavan Covid-19 taudin riskiryhmään kuuluvien työntekijöiden määrittäminen on työterveyshuollon asia. Terveystiedot ovat tässäkin tapauksessa salassa pidettäviä. Työterveyshuolto antaa lausunnon työnantajalle toimitettavaksi, jos katsoo työntekijän kuuluvan riskiryhmään. Tämäkään tieto ei ole julkinen.

Riskiryhmään kuuluvan työjärjestelyistä päätetään työterveyshuollon arvion jälkeen.

Työnantaja ei ole velvollinen ottamaan huomioon työntekijän perheenjäsenen tai muun läheisen kuulumista riskiryhmään. Suositeltavaa kuitenkin on, että nämäkin olosuhteet pyritään ottamaan huomioon töiden järjestelyissä.

2.5 Suojaimet

Suojainten käyttö ei nykytiedon valossa ole keskeisessä asemassa, kun arvioidaan tartunnalta suojautumista tuomioistuinten eri toiminnoissa.

Kun toiminnon tehtävää suorittaa riskiryhmään kuuluva henkilö, voi yksittäisessä tapauksessa tai tilanteessa käyttää suojavälineitä.

Kiinteinä suojavarusteina voidaan käyttää suojapleksejä ja kannettavien suojainten osalta kyseeseen tulee lähinnä roiskeelta suojaava muovinen kasvovisiiri sekä mahdollisesti suu-nenämäski. Kaikkien suojainten oikeaan käsittelyyn on kiinnitettävä huomiota.

3 Työturvallisuus ja vastuu muista

3.1 Työturvallisuuslain (738/2002) yleisperiaate:

8 § Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite

”Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat.

Huolehtimisvelvollisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista.

Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavia periaatteita:

- 1. vaara- ja haittatekijöiden syntyminen estetään;*
- 2. vaara- ja haittatekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla;*
- 3. yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä; ja*
- 4. tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehittyminen otetaan huomioon.*

Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyteen.

Työnantajan on huolehdittava siitä, että turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat toimenpiteet otetaan huomioon tarpeellisella tavalla työnantajan organisaation kaikkien osien toiminnassa.”

40.1 § Biologiset tekijät

”Työntekijän altistuminen turvallisuudelle tai terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttaville biologisille tekijöille on rajoitettava niin vähäiseksi, ettei näistä tekijöistä aiheudu haittaa tai vaaraa työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle taikka lisääntymisterveydelle.”

49-51 § Työnantajan velvollisuudet yhteisellä työpaikalla

Tuomioistuimissa työskentelee samoissa tiloissa tuomioistuimen oman henkilöstön lisäksi myös muiden virastojen ja yritysten työntekijöitä (syyttäjät, asianajajat, vartiointi, henkilöstöravintola jne.). Tuomioistuimen tehdessä suunnitelmia toiminnan uudelleen järjestämisestä olisi suositeltavaa ottaa huomioon myös nämä työntekijät ja valmistella ohjeet/suunnitelmat toiminnan käynnistämistä yhteistoiminnassa näiden työnantajien ja yrittäjien kanssa.

3.2 Työsuojeluviranomaisten suositukset:

3.2.1 Aluehallintoviranomaisen (AVI) ohjeet työnantajalle:

Työnantajan pitää arvioida koronaviruksesta aiheutuvat terveysriskit 9.4.2020

Työsuojeluviranomainen muistuttaa, että työnantajan on tunnistettava työstä ja työolosuhteista aiheutuvat riskit työntekijän terveydelle ja turvallisuudelle. Velvoite koskee myös koronaviruksesta aiheutuvaa terveysvaaraa.

Tunnista työolosuhteisiin liittyvät vaarat

Työnantaja huomioi työn vaaroja arvioidessaan työstä, työtilasta ja muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Työnantaja arvioi myös, onko työntekijöiden riski sairastua koronavirustautiin työssä suurempi muuhun väestöön verrattuna.

Tunnista riskialttiit työtehtävät

Arviointia tehdessään työnantajan tulee tunnistaa työtehtävät ja -tavat, joihin liittyy kohonnut riski sairastua koronaviruksen vuoksi. Erityisesti asiakaspalvelu- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työtehtävissä pitää ottaa huomioon lähi-kontaktien määrä ja kesto sekä asiakkaan koronavirustartunnan mahdollisuus. Työnantajan pitää pyrkiä myös arvioimaan, miten todennäköisesti asiakkaalla tai potilaalla on koronavirustartunta.

Tämänhetkisen tietämyksen mukaan koronavirus tarttuu pisara- ja kosketus-tartuntana. Vaarojen tunnistamisessa on huomioitava kattavasti kaikki eri työtehtävät ja -vaiheet, joissa työntekijä voi altistua tartunnalle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työtehtäviin, joissa voidaan altistua koronavirusta sisältäville aerosoleille tai roiskeille. Tällaisia työtehtäviä on varsinkin sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Tunnista riskiryhmiin kuuluvat

Vaarojen arvioinnissa huomioidaan myös työntekijöiden mahdollinen kuuluminen riskiryhmiin.

THL:n määrittelyn mukaisesti vakavan taudin riskiryhmiin työkäisistä henkilöistä kuuluvat ne, joilla on keuhkojen tai sydämen toimintaa tai elimistön vastustuskykyä heikentävä sairaus. Myös sairaaloinen ylipaino ja päivittäinen tupakointi voivat heikentää keuhkojen toimintaa ja saattavat lisätä koronaviruksen riskiä terveydelle. Hoitava lääkäri arvioi tarvittaessa kunkin henkilön kohdalla sen, aiheutuuko perussairaudesta riski sairastua vakavaan Covid-19-tautiin. Lisätietoja: Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät (THL)

Suunnittele ja toteuta toimenpiteet arvioinnin perusteella

Jos arviointi osoittaa työntekijöiden voivan altistua koronavirukselle työssään, työnantajan pitää ryhtyä toimiin vaaran välttämiseksi. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi henkilönsuojainten tai suojavaatetuksen käyttäminen työssä, jossa asiakas- tai potilaskontakteja ei voida välttää.

Olennaista on kuitenkin pyrkiä jo ennalta ehkäisemään työntekijän altistumista koronavirustartunnalle esimerkiksi vähentämällä lähikontakteja, järjestelemällä työtä ja työaikoja sekä huolehtimalla hyvästä käsihygieniasta.

On huomattava, että työnantajan vastuulla on määritellä tarvittavat toimenpiteet vaaran vähentämiseksi. Työterveyshuoltoa tai muuta asiantuntijatahoa, kuten Työterveyslaitoksen ja STM:n antamaa ohjeistusta kannattaa käyttää apuna toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Opasta ja tiedota

Työnantajan pitää tiedottaa työntekijöille työhön liittyvistä riskeistä ja opastaa heille turvalliset työtavat myös koronavirukselle altistumisen välttämiseksi. Työnantajan laatimat selkeät ohjeistukset ja toistuva tiedottaminen auttavat osaltaan välttymään vallitsevan tilanteen aiheuttamalta huolelta ja pelolta. Työnantajan ja työntekijöiden on syytä myös keskustella avoimesta koronavirustilanteen aiheuttamista riskeistä. Työpaikan työsuojeluorganisaatio voi toimia tukitahona.

Seuraa työtapojen turvallisuutta ja antamiesi ohjeiden noudattamista

Työnantaja seuraa, että koronavirustartunnan välttämiseksi annettuja ohjeita noudatetaan, ja että suunnitellut ja tehdyt toimet ovat riittävän tehokkaita. Työnantajan myös huolehtii siitä, että henkilönsuojaimia tai suojavaatetusta käsitellään turvallisesti niin, että työntekijä ei altista itseään koronavirukselle. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota käytettyjen suojainten turvalliseen hävittämiseen käytön jälkeen.

4 Työpaikkakohtaiset ohjeet

4.1 Ohjeet johtamisessa ja toiminnan organisoinnissa

Tuomioistuinten tulee toiminnan suunnittelussa ottaa huomioon viraston johtamisjärjestelmän toimiminen kaikissa tilanteissa. Tämä edellyttää käytännön toimia, joilla turvataan johtoon kuuluva henkilöstö siten, että mahdolliset onnettomuudet tai epidemiat eivät lamauttaisi viraston johtamista.

Kaikille toiminnoille virastossa tulee määrittää avainhenkilöt ja heille sijaiset sekä sijaisuusjärjestys. Kukin avainhenkilö on vastuussa siitä, että

hänen sijaisensa on tietoinen sijaisuudestaan ja myös tehtävään kuuluvista keskeisistä toimista. Viraston työjärjestyksessä tulee olla määriteltynä avaintehtävien ja -henkilöiden pääasialliset tehtävänkuvat ja sijaisuusjärjestelyt. Nämä asiat tulee myös ottaa osaksi uuden työntekijän perehdyttämistä.

Poikkeusoloissa pyritään toimimaan **mahdollisimman pitkään normaaliolojen organisaatioissa**. Viraston johtoryhmä toimii samalla pandemian valmiusryhmänä, ellei tehtävää ole annettu sen alaiselle operatiiviselle ryhmälle. Johto varmistaa myös osaltaan, ettei se sairastuta toisiaan.

Johdon tulee määritellä **tuomioistuimen ydintoiminnot, joille suunnitellaan toipumisvaiheessa tarvittavat suojaimenpiteet**. Tässä ohjeessa on käyty läpi joitakin tapausesimerkkejä ja niiden riittävää suojaamista. Samoin etätyön ja lähityöskentelyn jakautuminen tulee päättää yhdenmukaisesti.

Epidemian jatkuessa viraston johdon tulisi **määritellä riskiryhmät**. Tässä tulee käyttää apuna työterveyshuoltoa, joka tekee lääketieteellisen arvioinnin asiassa. Riskiryhmään kuuluville voidaan laatia poikkeusjärjestelyt työntekoon.

Viraston johdon tulee **seurata epidemian tilannetta** ja viranomaisten suosituksia ja ohjeita ja soveltaa niitä suojauskäytännöissä.

Ennakkosuunnittelussa tulee myös huomioidavaksi niin henkilöstölle, sidosryhmille että asiakkaille ja muulle yleisölle suunnattu **kriisiviestintä**. Tällöin suunniteltavaksi tulevat myös viestintävastuut sekä viestintä- ja niiden varakanavat, jotta viesti tavoittaisi oikeanmuotoisena suunnitellun kohteensa.

4.1.1 Ohjeet sairastumistapauksissa

Alla esimerkki työntekijöille annettavasta ohjeesta:

Toimi näin, jos sairastut ja epäilet koronavirustartuntaa (oireina kuume, yskä, hengenahdistus jne.)

1. Sairastumistilanne (itse kotona) /**ei** varmistunut korona
 - jää kotiin sairastamaan
 - ota puhelimitse tai chat-palvelulla yhteyttä terveyshuoltoon mahdollisen tartunnan testaamiseksi ja varmistamiseksi, ja toimi annettujen ohjeiden mukaan
 - ilmoita sähköisesti esimiehellesi sairastumisesta sekä mahdollisista altistuneista kollegoista ja/tai asiakkaista siltä varalta, että kyseessä on koronatartunta
2. Sairastumistilanne (itse töissä) /**ei** varmistunut korona:
 - lopeta työnteko pikaisesti (esim. keskeytä/lykkää istunto) ja poistu virkapaikalta kotiin sairastamaan
 - ota puhelimitse tai chat-palvelulla yhteyttä terveyshuoltoon mahdollisen tartunnan testaamiseksi ja varmistamiseksi, ja toimi annettujen ohjeiden mukaan
 - ilmoita sähköisesti esimiehellesi sairastumisesta sekä mahdollisista altistuneista kollegoista ja/tai asiakkaista siltä varalta, että kyseessä on koronatartunta
 - esimies:
 - o lähtökohtaisesti työntekijää ei saa yksilöidä altistuneille kohdistuvassa viestinnässä. Jos työntekijän yksilöiminen on poikkeuksellisesta syystä välttämätöntä, keskustele asiasta työntekijän kanssa.

- o ilmoittaa asiasta hallintoon, joka selvittää ja informoi altistuneet
- o huolehtii tarvittavista toimenpiteistä työtilojesi merkitsemisestä, jollet itse ole tätä tehnyt (työhuoneen oveen lappu ("poissa", "tila varattu", tms.) ja ohje, ettei tilaan ole syytä mennä)
- työnantaja:
 - o määrää mahdollisesti altistuneet etätyöhön 2 viikon varoajaksi / toimitaan muutoin terveydenhuollon ohjeiden mukaisesti
 - o huolehtii tehostetun siivouksen altistuneisiin toimitiloihin
 - o määrää rajoituksista henkilöstön liikkumiseen toimipaikkojen välillä siltä osin, kuin ydintoiminnoista huolehtiminen sen mahdollistaa
- 3. Sairastumistilanne (itse kotona) / varmistunut korona
 - jää kotiin sairastamaan
 - ilmoita sähköisesti esimiehellesi sairastumisesta sekä mahdollisista altistuneista kollegoista ja/tai asiakkaista
 - muut toimenpiteet, kuten kohdassa 2
- 4. Sairastumistilanne (istunnossa) / **ei** varmistunut korona:
 - keskeytä/lykkää (tuomari) istunto ja ohjeista altistuneet (asianosaiset ja kollegat) siirtymään kotiin ja ottamaan yhteyttä terveydenhuoltoon toimintaohjeita varten.
 - jos itse sairastuit, noudata kohdan 2 ohjeita.
 - jos sairastunut on kollega/asiakas, huolehdi, että esimiehesi ja hallinto saa tiedon tapahtumasta
 - työnantaja huolehtii 2 kohdassa määritetyistä toimenpiteistä
- 5. Sairastumistilanne (asiakas ilmoittaa istunnon/asioinnin jälkeen) / varmistunut korona:
 - ilmoituksen vastaanottaneen tulee informoida esimiestä ja hallintoa, jotka huolehtivat jatkotoimista.
 - työnantaja huolehtii 2 kohdassa määritetyistä toimenpiteistä
- 6. Sairastumistilanne (samassa taloudessa asuva) / **ei** varmistunut korona
 - jää kotiin etätöihin siltä varalta, että kyseessä on koronatartunta ja olet saanut itsekin tartunnan
 - ilmoita sähköisesti esimiehellesi, joka ilmoittaa tiedon hallintoon
- 7. Sairastumistilanne (samassa taloudessa asuva) / varmistunut korona
 - jää kotiin etätöihin siltä varalta, että olet saanut itsekin tartunnan
 - jos et ole saanut terveydenhuollosta ohjeistusta tai karanteenimääräystä, ole yhteydessä työterveyshuoltoon ohjeistuksen saamiseksi
 - ilmoita sähköisesti esimiehellesi, joka ilmoittaa tiedon hallintoon

5 Tuomioistuinten toimintojen palautuminen

5.1 Koronaviruksen tartumisesta ja suojaustoimista yleensä

Koronavirus tarttuu pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Tartunta voi tapahtua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on yskinyt käsiinsä ja sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Riittäväksi turvaväliksi tartuntariskin pienentämiseksi suositellaan noin 1,5 – 2 metrin etäisyyttä henkilöiden välille. Tällainen etäisyys on riittävä, kun henkilöt käyvät tavanomaista keskustelua sisätiloissa, joissa ei ole voimakkaita ilmavirtauksia. Riittävään turvaväliin vaikuttavat useat tekijä ja esimerkiksi suoraan kohti toista

aivastelevan tai yskivän henkilön kanssa tarvitaan suurempi etäisyys kuin mainittu 1,5 – 2 metriä. Etäisyyden lisäksi myös kontaktin kestolla on merkitystä. Kontaktin lyhyt kesto ei tee tartuntaa mahdottomaksi, mutta tartuntaketjuja selvitetessä ei ole todettu tartuntoja kontakteissa, jotka ovat kestäneet vähemmän kuin noin 15 minuuttia.

Erilaisten pintojen osuus viruksen leviämässä on varsin vähäinen. Virus tarttuu pääsääntöisesti ihmisten välisessä suorassa lähikontaktissa, ei epäsuorasti tavaroiden tai pintojen välityksellä. Pinnan kautta tapahtuva tartunta edellyttäisi, että pinnalle on aivan hiljattain päätyneet sairastuneen henkilön hengitystieeritteitä ja näiden sisältämät viruksen kulkeutuisivat käsien kautta toisen henkilön kasvoille. Ei kuitenkaan ole liioiteltua pyrkiä välttämään pintojen ja esineiden tarpeetonta koskettelua

Lähikontaktien välttäminen ja hyvä käsihygieniat sekä omien kasvojen koskettelu välttäminen julkisissa tiloissa liikuttaessa ovat viruksen leviämisen estämisen kannalta olennaisia asioita. Epidemian aikana julkisissa tiloissa on laajasti tehostettu erilaisten pintojen, ovenkahvojen ja vastaavien puhdistamista. Nykytietojen perusteella toistuva desinfiointi on tartuntariskin kannalta turhaa. Erilaisten toimenpiteiden tarpeellisuutta arvioitaessa huomiota voidaan kiinnittää kuitenkin myös epidemian aiheuttamiin huoliin ja pelkoihin. Esimerkiksi oikeustalon tehostettu siivoaminen voi luoda turvallisuudentunnetta, joka edesauttaa ihmisten kykyä rauhallisin mielin tehdä työtään tuomioistuimen tiloissa tai osallistua asianosaisena oikeudenkäyntiin.

5.2 Palautumisen johtamisote

Palaaminen työpaikalle pitkän etätyöjakson jälkeen saattaa olla joillekin ahdistava tai jopa pelottava kokemus. Epidemia ei lakkaa todennäköisesti vielä pitkään aikaan. Keskeistä olisi onnistua luomaan työpaikalle psykologisesti turvallinen ilmapiiri ja työjärjestelyt, jotka tukevat sitä. Tässä onnistumista tukevat mm. seuraavat seikat:

- tehostunut viestintä, jolla varmistetaan kaikkien tiedonsaanti
- henkilöstön kuuleminen ja kuunteleminen suunnitelmista ja toimenpiteistä
- henkisesti turvallisen lähijohtamisen luominen (ilmapiiri, jossa jokainen uskaltaa ilmaista itseänsä ja tuoda esille myös pelkonsa ja kritiikkinsä)
- riittävän johtamispanoksen varaaminen niin lähi- kuin etätöissäkin oleville
- johdonmukaiset turvallisuus- ja suojautumiskäytännöt työpaikalla ja niiden valvominen
- suojavälineiden varaaminen ja niiden käytön valvonta
- suojautumiskäytännöistä tiedottaminen ja valvonta myös muille työpaikalla työskenteleville ja siellä asioiville
- selkeät ilmoitus- ja selvityskäytännöt sairastumistapauksissa
- henkilöstön orientoiminen siihen vaihtoehtoon, että epidemiatilanne tulee kestäväksi pitkään
- kaikkien toimien tarkoituksena tulee olla luottamuksen ja työmotivaation ylläpito

5.3 Asiakaspalvelu

Asiakaspalvelu tapahtuu tavallisesti palvelupisteellä. Palvelupisteellä asiakaspalvelija ja asiakas istuvat tavallisesti vastakkain. Henkilöiden välinen etäisyys

voi olla vähemmän kuin suositeltu turvaväli, mutta palvelupisteillä on yleensä palvelutiskit, joihin on usein integroitu asiakkaat ja henkilökunnan erottava kiinteä lasiseinä. Jos kiinteää lasia ei ole, päästään lähes samaan lopputulokseen palvelutiskiinkin kiinnitettävällä suojalasilla tai suojapleksillä, joka eristää asiakkaat henkilökunnasta. Henkilökohtaisten suojaimien (visiiri, maski jne.) käyttäminen ei ole tarpeen, jos palvelupisteessä on suojalasi. Jos suojalasia tai -pleksiä ei ole, olennaista on pitää riittävä turvaväli asiakkaaseen. Riskiryhmään kuuluvien on myös perusteltua käyttää henkilökohtaisia suojaimia, jos suojalasi puuttuu.

Asiakirjojen luovuttamiseen, vastaanottamiseen ja muuhun käsittelyyn palvelupisteellä ei liity erityistä tartuntariskiä, koska koronavirus leviää vain poikkeuksellisesti asiakirjojen tai esineiden välityksellä.

Palvelupisteillä voi työpäivän aikana työskennellä useita henkilöitä. Tartuntariski työpisteen pintojen (pöytä, näppäimistö, hiiri jne.) välityksellä on vähäinen. Työpisteen pintojen pyyhkiminen puhdistusaineella henkilön vaihtuessa ei ole välttämätöntä, mutta haluttaessa se voidaan tehdä..

Asiointi palvelupisteellä ei yleensä kestä yli 15 minuuttia. Palvelutilanteen venymistä on joka tapauksessa perusteltua pyrkiä välttämään epidemia-aikana.

Turvaväleihin on kiinnitettävä huomiota myös asiakkaiden välillä. Jonotus asiakaspalvelupisteelle on järjestettävä niin, että asiakkaat voivat pitää toisiinsa riittävät turvavälit. Asiakkaille voidaan tarjota myös mahdollisuus käsien desinfiointiin ennen palvelupisteellä asiointia ja sen jälkeen.

5.4 Haastemiestiedoksiannot

Haastemiestiedoksianto tuomioistuimen asiakaspalvelussa

Edellä asiakaspalvelusta kerrottu soveltuu myös tiedoksiantoon tuomioistuimen asiakaspalvelussa. Jos siis suojalasia tai -pleksiä ei ole, olennaista on pitää riittävä turvaväli asiakkaaseen.

Tiedoksiantoon liittyvä asiointi palvelupisteellä ei yleensä kestä kuin muutamia minuutteja. Tiedoksiantotilanteen venymistä on kuitenkin perusteltua pyrkiä erityisesti välttämään epidemia-aikana ja pohjustaa tiedoksiantotilannetta etukäteen puhelimitse. Mahdollisuuksien mukaan asiakkaiden kanssa olisi pyrittävä sopimaan tiedoksiantojen noutaminen niin, ettei asiakaspalvelu pääse ruuhkautumaan. Asiakirjojen käsittelyyn ja luovuttamiseen asiakkaalle ei liity erityistä tartuntariskiä.

Tiedoksiannettavien asiakirjojen vastaanottamiseen viraston sisältä tai viraston ulkopuolelta ei liity erityistä tartuntariskiä, koska koronavirus leviää vain poikkeuksellisesti asiakirjojen tai esineiden välityksellä. Sama koskee myös asiakirjoja, jotka haastemies tiedoksiannon yhteydessä luovuttaa asiakkaalle.

Tiedoksiantoon liittyvä asiointi palvelupisteellä ei yleensä kestä kuin muutamia minuutteja. Tiedoksiantotilanteen venymistä on kuitenkin perusteltua pyrkiä erityisesti välttämään epidemia-aikana.

Haastemiestiedoksianto muualla

Tiedoksiannot muissa kuin edellä kuvatuissa tilanteissa tapahtuvat esimerkiksi vastaanottajan kotona tai työpaikalla. Tartuntariskin minimoimisen kannalta näissäkin tilanteissa on olennaista riittävän turvavälin säilyttäminen ja tapahtuman keston pitäminen mahdollisimman lyhyenä. Tiedoksiannettavien asiakirjojen ojentaminen kädestä käteen ei vielä sellaisenaan muodosta erityistä

tartuntariskiä. Parempi kuitenkin olisi, jos turvavälistä ei tingitä edes lyhyt-aikaisesti. Käytännössä tämä voisi tapahtua esimerkiksi niin, että haastemies asettaa tiedoksiannettavat asiakirjat tasolle, josta vastaanottaja ottaa ne itselleen.

Tiedoksianto voidaan hoitaa ilman henkilökohtaisia suojaimia, jos riittävän turvavälin säilymiseen voidaan luottaa, eikä haastemies tai vastaanottaja kuulu riskiryhmään. Suojaimien käyttö on perusteltua, jos mainitut edellytykset eivät täyty tai niiden täyttymisestä on epävarmuutta. Suojaimien käyttö on siis tarpeen esimerkiksi silloin, kun haastemiehellä on syytä epäillä, ettei tiedoksiannon vastaanottaja syystä tai toisesta halua myötävaikuttaa siihen, että tiedoksianto voidaan toimittaa turvallisella tavalla.

Olisi hyvä, jos tuomioistuimen sisäisin työjärjestelyin voitaisiin välttää riskiryhmään kuuluvien haastemiesten kenttätyöskentely. Jos riskiryhmään kuuluva haastemies kuitenkin hoitaa tiedoksiantoja muualla kuin tuomioistuimen asiakaspalvelupisteessä, on perusteltua asettaa kynnys suojainten käyttöön vielä alemmas. Lähtökohtana voisi olla, että riskiryhmään kuuluva haastemies pääsääntöisesti käyttää suojaimia toimittaessaan tiedoksiannon muualla kuin tuomioistuimen asiakaspalvelupisteessä. Tästä voitaisiin poiketa vain, jos haastemies suurella varmuudella voi luottaa siihen, että tiedoksiantotilanne pystytään alusta loppuun hoitamaan hyvässä yhteistyössä vastaanottajan kanssa riittävä turvaetäisyys säilyttäen.

Haastemiestiedoksianto sairaalassa, hoivakodissa tai muussa laitoksessa

Tiedoksiannot erilaisissa laitoksissa oleville vastaanottajille ovat mahdollisia myös epidemia-aikana, kunhan niissä noudatetaan laitosten itsensä määrittelemiä käytäntöjä. Laitosten toimintaohjeet saattava edellyttää haastemieheltä esimerkiksi suojavisiirin tai kasvomaskin käyttöä. Sopivan varustuksen varmistamiseksi onkin syytä olla etukäteen yhteydessä laitokseen, jossa tiedoksianto olisi toimitettava. Jos tiedoksianto ei ole ylipäätään mahdollinen laitoksen tiloissa, saattaa vaihtoehtona olla tiedoksiannon toimittaminen laitoksen ulkopuolella.

5.5 Istunnot ja suulliset käsittelyt

5.5.1 Yleistä

Oikeuden istuntoihin ja suullisiin käsittelyihin (jäljempänä istunnot) liittyvän tartuntariskin kannalta on olennaista, että istuntoihin saapumisessa ja istunto-tilanteissa onnistutaan estämään ihmisten ruuhkautuminen ja tungoksen syntyminen. Ruuhkien syntymistä voidaan tehokkaimmin estää käyttämällä sekä etäistuntoja kokonaan tai osana istuntokäsittelyä. Siihen voidaan myös vaikuttaa välttämällä istuntojen keskittymistä samoille viikonpäiville ja kellonajoille. Ensimmäisiksi keinoiksi ovat yhtäaikaisten istuntojen määrän rajoittaminen, istuntojen aloitusten porrastaminen ja istuntojen sijoittaminen mahdollisimman tasaisesti kaikille viikonpäiville.

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kansainvälisesti on esimerkkejä myös voimakkaammista toimista, eli esimerkiksi istuntojen järjestämisestä iltaisin ja viikonloppuisin.

5.5.2 Oikeustalolle saapuminen

Oikeustalolle saapuminen tapahtuu vankeja lukuun ottamatta henkilöiden omien valintojen mukaisesti yksityisin tai julkisin liikennevälinein. Liikennevälineestä riippuen turvavälien säilyttäminen voi olla matkustamisen aikana vaikeaa, ja tämä voi johtaa kohonneeseen tartuntariskiin. Tuomioistuimen keinot vaikuttaa matkustamiseen liittyviin riskeihin ovat varsin rajalliset. Lähinnä kysymys voisi olla siitä, miten tuomioistuimessa suhtaudutaan matkakustannusten korvaamiseen niissä tapauksissa, joissa matkakulut korvataan valtion varoista. Normaalisti kulujen korvaamisen lähtökohtana on kulujen määrittäminen julkisen liikenteen taksojen mukaisesti. Epidemiatilanteessa voidaan kuitenkin ajatella, että erityisesti riskiryhmään kuuluvalla voisi olla hyväksyttävä peruste käyttää matkustamiseen omaa autoa tai taksia.

5.5.3 Turvatarkastus ja odotustilat

Oikeustaloihin kuljetaan usein turvatarkastuksen kautta. Turvapalvelut on laajasti ulkoistettu ja palvelujentarjoajilla on omat ohjeensa toiminnasta epidemia-aikana. Käytännöt myös turvatarkastusten suorittamisessa on määritelty tarkemmin näissä ohjeissa.

Tuomioistuimen näkökulmasta voidaan kuitenkin todeta, että tyyppilliseen turvatarkastukseen kuuluva tarkastuslinjaston läpikulku ei sellaisenaan muodosta merkittävää tartuntariskiä. Turvatarkastuksista ei siis ole tarvetta luopua epidemiatilanteessa, eikä turvatarkastus sisäänpääsyn edellytyksenä ole este istuntojen järjestämiselle.

Olennaista turvatarkastuksessakin on lähikontaktien välttäminen tai asianmukainen suojautuminen, jos lähikontakti ei ole vältettävissä. Käytännössä tällainen tilanne voi syntyä, jos sisääntulevalle henkilölle joudutaan suorittamaan tarkempi tarkastus käsikäyttöisillä laitteilla. Riittävästä turvaväleistä muistuttavien opasteiden sijoittaminen oikeustalon sisäänkäynneille on järkevä varotoimi.

Odotustilojen ruuhkautuminen istuntoon pääsyä odottavista henkilöistä johtaa kohonneeseen tartuntariskiin. Aiemmin on todettu, että ruuhkautuminen estetään ensisijaisesti istuntosuunnitelulla. Paikallisista olosuhteista riippuu, kuinka suuri joukko ihmisiä odotustiloissa voi yhtäaikaisesti oleskella ilman kohonnutta tartuntariskiä. On hyvä ajatus sijoittaa riittävästä turvaväleistä muistuttavia opasteita odotustiloihin.

Odotustilojen siivoamisessa riittää epidemia-aikana normaali siisteydestä huolehtiminen. Erityistä huomiota on kuitenkin syytä kiinnittää hyvään käsihygieniaan, eli käytännössä siihen, että wc-tiloissa on aina tarjolla saippuaa ja käsipyyhkeitä.

5.5.4 Toiminta istuntosalissa

Aluehallintoviranomaisten antamat yleisötilaisuuksien henkilömäärään liittyvät rajoitukset eivät koske oikeuden istuntoja. Istuntoon voi siten osallistua enemmän kuin esimerkiksi kymmenen henkilöä, jos se on järjestettävissä niin, että riittävät turvaetäisyydet voidaan säilyttää. Istuntosalin koko nouseekin turvavälien säilyttämisessä merkittävään rooliin ja käytännössä vain suuremmissa saleissa etäisyyksistä saadaan riittäviä. Riittävät turvavälit koskevat luonnollisesti kaikkia istuntosalissa olevia, eli myös kokoonpanoa ja pöytäkirjanpitäjää. Isoissa istunnoissa voidaan tarvittaessa käyttää suojavälineitä (esim. visiirejä).

Istuntosaleihin siirrytään odotustiloista usein yhdestä sisäänkäynnistä ja istunnon alkaessa ruuhkautumisen vaara on ilmeinen, ellei turvaväleihin kiinnitetä erityistä huomiota. Riittävästä turvaväleistä muistuttavien opasteiden sijoittaminen myös istuntosalien sisäänkäynneille voi olla perusteltua. Myös istunnon puheenjohtajan voi ohjeistuksellaan muistuttaa asiasta kutsuessaan oikeudenkäynnin osapuolet saliin.

Istumajärjestelyillä salissa voidaan vähentää viruksen leviämiskäyttä. Epidemia-tilanteessa puheenjohtajan on hyvä ohjata henkilöt sijoittumaan saliin niin, että turvavälit säilyisivät. Istuntosalit on tyyppillisesti kalustettu niin, että saman pöydän ääressä istuu ainakin kaksi henkilöä. Turvavälien säilyttäminen ei ole mahdollista, jos salin jokainen istuinpaikka on käytössä. Istuntosaliratkaisut ovat erilaisia, mutta näissä poikkeusolosuhteissa lienee aiheellista jättää ainakin joka toinen paikoista käyttämättä. Istuntojen aloituksia sujuvoittaa, jos jo etukäteen merkitään tai siirretään sivuun ne istuimet, joita ei voida turvallisesti käyttää. On kuitenkin hyvä kuunnella myös osallistujien toiveita istumajärjestelyistä.

Istunnon aikana tartuntariskiä hallitaan minimoimalla lähikontaktien syntymistä. Pääsääntöisesti istuntojen aikana liikutaan normaalitilanteessakin melko vähän ja epidemia-aikana turhaa liikkumista on syytä välttää. Asiakirjojen ojentaminen henkilöltä toiselle ei itsessään ole erityisen riskialtista, mutta mahdollisuuksien mukaan tätäkin kannattaa välttää ja esimerkiksi suosia sähköisten asiakirjojen käyttämistä.

Istunnossa kullakin osallistujalla on yleensä oma aineisto käytössään, sekä aineiston käsittelemistä varten tarvittava henkilökohtainen laitteisto. Samassa salissa käsitellään yhden päivän aikana tyyppillisesti useampia asioita, jolloin samoille paikoille tulee aina uusia henkilöitä. Pintojen ja esineiden kautta syntyvät epäsuorat kontaktit eivät kuitenkaan näyttele merkittävää roolia koronaviruksen leviämässä. Pintojen pyyhkimisestä aiheutuva vaiva on kuitenkin melko vähäinen ja haluttaessa sitä voidaan hyvin lisävarmistuksena tehdä. Samalla ajatuksella istuntosaleissa voidaan tarjota mahdollisuus käsien desinfiointiin.

Yhdessä istuntosalissa istuu yleensä saman päivän vain yksi ratkaisukokoonpano. Jos kokoonpano kuitenkin vaihtuu kesken päivää, voidaan myös kokoonpanon käyttämät pinnat ja laitteet pyyhkiä puhdistusaineella samaan tapaan kuin asiakaspöydät.

Todistajat istunnossa

Todistajat osallistuvat istuntoon vain oman kuulemisensa ajan. Heidän kohdallaan pätevät kuitenkin samat lainalaisuudet kuin muillakin, eli olennaista on lähikontaktien välttäminen oikeustalolle saavuttaessa, istuntosaliin siirryttäessä ja kuulemisen aikana.

Yleisenä käytäntönä jo normaalitilanteessakin on, että todistajien kuuleminen pyritään aikatauluttamaan niin, että todistajat kutsutaan oikeuteen niin, ettei heidän tarvitse turhaa odotella omaa vuoroaan oikeustalolla. Turhien odotusaikojen välttämiseksi, huolelliseen istuntosuunnitteluun on kuitenkin epidemia-aikana syytä kiinnittää vielä normaalia suurempaa huomiota.

Tulkit istunnossa

Istunnossa tarvittavien tulkkien kohdalla pätevät samat säännöt kuin muillakin istuntoon osallistuvilla, eli olennaista on riittävän turvaväli säilyttäminen kaikissa vaiheissa.

Tavallisesti tulkki istuu lähietäisyydellä tulkattavasta. Tästä on kuitenkin nyt syytä luopua, eikä sille ole estettä, että tulkki istuu salissa erillään tulkattavasta. Todistelun vastaanottamisessa on tietysti huolehdittava siitä, että sekä tulkattavan että tulkin ääni saadaan tallennettua. Tämän ei kuitenkaan pitäisi yleensä olla ongelma.

Epidemia-aikana tulkeille on syytä ilmoittaa etukäteen, että työtuntien kirjaaminen palkkiolaskutusta varten tehdään sähköpostilla tai paperilla. Puheenjohtajan tai sihteerin ei siis pidä kirjata tunteja tulkin puhelimelle ladattuun sovellukseen.

Ns. pelkäävät henkilöt

Oikeuden istuntoihin osallistuu toisinaan henkilöitä, joiden saapuminen oikeustaloon ja istuntosaliin vaatii erityisjärjestelyjä. Tavallisimmin kysymys on henkilöistä, joille joku muu istuntoon osallistuva aiheuttaa vaaraa tai ainakin sellaista pelkoa, joka estää esimerkiksi istunnon alun odottamisen samoissa tiloissa muiden kanssa.

Pelkäävän henkilön kanssa on sovittu tarkasti, milloin ja miten hän saapuu oikeustalolle. Henkilökuntaan kuuluva ottaa pelkäävä henkilön ohjaukseensa oikeustaloon saapumisen jälkeen ja saattaa hänet erillisiin tiloihin odottamaan käsittelyn alkua. Kuuleminen tapahtuu istuntosalissa jonkinlaisen näköesteen takaa, erillisestä tilasta istuntosalin yhteydessä tai videon välityksellä toisesta istuntosalista.

Pelkäävän henkilön kuulemisessa on huomioitava samat seikat kuin muidenkin istuntoon osallistuvien kohdalla. Riittävän turvaetäisyyden säilyttämisessä erityisongelman voi muodostaa se, että erillinen odotustila tai kuulemiseen käytetty istuntosaliin liittyvä erillinen tila voivat olla kooltaan usein varsin pieniä. Tällaisissa tiloissa kuultava ja henkilökuntaan kuuluva eivät voi oleskella samaan aikaan ilman altistumista tartunnalle. Jos etäkuuleminen esimerkiksi henkilön kotoa ei tule kysymykseen, eikä henkilöä voida jättää yksin, ratkaisuna voi olla toisen istuntosalin käyttäminen odottamiseen ja kuulemiseen.

Vangit istunnoissa

Vankien osallistumisessa istuntoihin pätevät samat suuntaviivat kuin muidenkin kohdalla. Vankien kulku oikeustalolle ja oikeustalossa tapahtuu kuitenkin ohjatusti ja heitä saattavat vartijat (RISE/poliisi) huolehtivat omien ohjeistustensa mukaisesti turvallisesta liikkumisesta.

Tuomioistuimessa erityisongelman voivat muodostaa vankien ja heidän lakimiesavustajiensa neuvottelut. Tähän on tarjottava mahdollisuus ja useimmissa oikeustaloissa on tähän tarkoitettuja erityisiä tiloja. Tilat ovat usein pieniä, mutta tämä ei ole ongelma, jos avustajat ja vangit on erotettu tilassa suoja-
lasilla. Aina tällaista lasia ei kuitenkaan ole ja silloin neuvottelu tavanomaisessa neuvotteluhuoneessa ei ole mahdollista ilman altistumista. Sama tilanne syntyy, jos avustaja ja tulkki pitäisi sijoittaa neuvottelutilaan joko vangin tai avustajan puolelle suoja-
lasia. Riittävien turvavälien toteuttaminen saattaa edellyttää tuomioistuimen muiden tilojen, esimerkiksi istuntosalien käyttämistä neuvottelutiloina.

Valmisteluistunnot ja sovitteluistunnot

Riittävän turvavälin pitäminen valmisteluistunnoissa ja sovitteluistunnoissa on erityisen haastavaa, koska niihin tarkoitettut tilat ovat tyypillisesti pieniä. Istuntojen turvallinen toteuttaminen riippuu mahdollisuudesta säilyttää riittävät

turvavälit istunnon aikana esimerkiksi siirtämällä istunnot suurempiin saleihin, käyttämällä esimerkiksi suojapleksejä tai hyödyntämällä etäyhteyksiä. Valmisteluistuntojen pitämiseen etäyhteydet sopivat hyvin.

6 Asiakas- ja sidosryhmäohjeistuksen tarkistuslista

Tuomioistuimen on pyrittävä luomaan kuva siitä, että tuomioistuimessa on tehty kaikki voitava, jotta asiointi virastossa olisi turvallista.

Asiakkaille ja sidosryhmille suunnatuissa ohjeissa olisi siksi hyvä mainita mm.:

- Ohjeet koskevat kaikkia virastossa olevia ja asioivia. Ohjeiden noudattamista valvotaan ja virheelliseen toimintaan puututaan.
- Turvallisuuden nimissä on tehty muutoksia toiminnassa.
 - o esimerkiksi "Oman henkilökunnan, kiinteistössä työskentelevien sekä asioivien ja vierailevien turvallisuuden takia."
- Korostetaan myös vierailevan vastuuta.
 - o esimerkiksi "kaikki kiinteistössä työskentelevät tai asioivat noudattavat ohjeita"
 - o sairaana ei tiloihin saa tulla
 - kuinka toimitaan, jos ei voi tulla koska on sairastunut?
- Tuomioistuimessa on tehostettu siivousta ja puhdistuspyyhkeitä on käytössä.
- Esitetään virastossa yleisesti noudatettavat periaatteet, esim.:
 - o noudatetaan 2 m turvaetäisyyttä ihmisten välillä.
 - molemmat osapuolet vastaavat turvaetäisyyden pitämisestä.
 - ei muodosteta ryhmiä, jotka tukkivat alueita ja käytäviä.
 - toiselle saa huomauttaa liian lähelle tulemisesta
 - huomioidaan myös jonottaessa.
 - esim. turvatarkastus, wc-tilat jne.
 - o noudatetaan käsihygieniaa, joka on mahdollistettu myös tuomioistuimessa.
 - o noudatetaan yskimishygieniaa.
 - o ei kätellä.
 - o noudatetaan virastoon laitetuissa opasteissa esitettyjä määräyksiä.
- Liikkuminen tiloissa
 - o Siirrytään suoraan asiointipaikalle
 - o Poistutaan tiloista, kun tiloissa oleskeluun ei enää ole tarvetta

Jos mahdollista laittaa tuomioistuimen sivuille lisätietoa, voisi ohjeistukseen lisätä myös linkin internetsivuille, joilla voi olla esitettyä muitakin (poikkeus)-järjestelyjä

- ruokala/kahvio – olemassaolo, aukiolo, tarjoilu ja järjestelyt
- ruoka/välipala/kahviautomaatit – olemassaolo, sisältö, maksutavat jne.

Ohje vierailevalle henkilölle, jotka kuuluvat vakavan koronavirussairauden riskiryhmään

- kuinka toimitaan, jotta asiointi voi tapahtua mahdollisimman turvallisesti.